

علی مسعودی‌نیا

نویسنده

دو دقیقه کلیپ از مراسم یادبود شهید مطهری و بزرگداشت روز معلم و یک دنیا حرف، خلاصه‌ای از مناسباتی فراقانونی که بر رخ تمایل دارند تبدیل شود به جریان غالب امور سیاسی و فرهنگی و اجتماعی ایران در این روزگار. «انتونیو گرامشی» وقتی نظر به‌اش را در باب هژمونی ارائه می‌دهد و به تعبیر کلی نفوذ و تسلط یک گروه یا نهاد بر جامعه می‌رسد، معادله‌ای هم برای آن می‌چیند؛ یعنی یک سوی رویکرد هژمونیک استفاده آن گروه و نهاد خاص از ابزار قدرت است و سوبه دیگرش پذیرش، تسلیم و مدارای برخی از احاد جامعه با آن نهاد. یعنی هرگز خود ابزار قدرت به تنهایی و بدون همکاری با اسکوت و تثبیت سلطه خود نخواهد بود. قادر به اعمال سلیقه و تثبیت سلطه خود نخواهد بود. در آن کلیپ به وضوح مدلی کوچک از این وضعیت را شاهد هستیم. آقایی پشت تریبون مشغول شعر خوانی است، آقایی دیگر به تکنواری نی مشغول است و بانویی دف به دست در انتظار است تا در قطعه ضربی بانی همراهی کند. بانویی محجبه می‌آید و به آقایی که در صدر مجلس نشسته در گوشه چیزی می‌گوید، آن آقا، آقای دیگری را فرامی‌خواند؛ این دومی روی سن می‌رود و در گوش بانوی دهنواز چیزی می‌گوید، دفا را از او می‌گیرد، خودش جای او می‌نشیند دفا به دست، آن بانو هم صحنه را ترک می‌کند. یکبار به زبان گرامشی این صحنه را ترجمه کنیم: عضوی از نهاد مسلط که سلیقه خود را معیار می‌داند و محک ارزش‌داری هایش پسند و ناپسند خودش است و بس، با یک نجوا و ۱۰ ثانیه غرولند در گوشه از ابزار قدرت (آن فرد صد رنشین مجلس که گویا حرفش نفوذ علی‌حده‌ای دارد) استفاده می‌کند (یعنی چنان به ابزار اعمال سلیقه خود مطمئن است که اصلاً به گزینه ترک مجلسی که خوشایندش نیست فکر هم نمی‌کند)، بخشی از جامعه (آقای نوازنده دفا) بی‌هیچ اعتراضی با آن‌ها همراهی و فرمان‌شان را به بانوی دهنواز ابلاغ می‌کند. بانوی دهنواز (عضو مظلوم جامعه در این فرآیند) هم بی‌هیچ مقاومتی، سازش را تحویل می‌دهد و از صحنه بیرون می‌رود. آن دو آقای عزیز که مشغول شعر خوانی و دهن‌نوازی هستند (دو عضو نیف جامعه که شاهد این اخلاقی و بی‌قانونی هستند) بی‌هیچ مکتب و اعتراضی به کارشان ادامه می‌دهند و دست‌کم تا جایی که ما می‌بینیم از سوی حضار مجلس (باقی احاد جامعه) نیز هیچ اعتراضی به کل این ماجرا نشود. به مباحثی که بعدترش مطرح شد، کاری نداریم. یعنی ریاض فرقی نمی‌کند که صرف نوازنده بودن آن بانو به مذاق نهاد مسلط در آن مجلس خوش نیامده، یا به قول آقای علی مطهری «لاک غلیظ ناخن» ایشان حساسیت بخش خاصی از حضار را برانگیخته است. نکته این کلیپ و کیفیت هژمونیک آن، قدرت مداخله‌گران است که در لحظه هر چه خوشایندشان نیست را به طرفه‌العینی می‌خواهند و می‌توانند منتفی سازند و آرامش، خوئسردی و پذیرش عمومی سایر افراد دخیل یا شاهد این ماجرا که چنین اعمال زور فراقانونی و به‌دور از حرمت مجلس و برگزارکنندگان را بی‌آنکه ختم به برویابروند تحمل می‌کنند. کسی نمی‌پرسد چرا و طبق چه قانون و معیاری؟ کسی جلوه را به اعتراض ترک نمی‌کند. حتی دو همکار آن بانو نیز از اجرای برنامه دست برنمی‌دارند، ولو برای ثانیه‌ای. عادی سازی این مناسبات است که آن کلیپ دو دقیقه‌ای را به یکی از ترسناک‌ترین و ناامیدکننده‌ترین تصاویر از زیست اجتماعی این روزگار ما بدل می‌کند؛ جامعه‌ای که در آن کسی منشأ حق و اعمال نفوذ برخی نهادها را نمی‌داند. جامعه‌ای که نه تنها نمی‌پرسد چرا، که حتی به آن حقانیت خویش فرمای بالادستی‌ها یاری می‌رساند که در اسرع وقت به خواسته نادرست و فراقانونی‌شان برسند. جامعه‌ای که حتی قربانی‌اش ترجیح می‌دهد سکوت کند، چون معلوم نیست یک اعتراض مختصر برایش چه هزینه گزافی به بار خواهد آورد. جامعه‌ای می‌بیند و سوت‌زنان به آسمان نگاه می‌کند و می‌گذرد تا چیزی غیرعادی جلوه نکند و موضوع «حساسیت» خاصی پیدا نکند. جامعه‌ای که دنبال دردمر نمی‌گردد و حق مخالفتی به این کوچکی را از خود سلب کرده است. اما در این میان هم آن بانو و آقای بالادستی‌ها هم آن بانوی دفا به دست، برای من تا حدی قابل درک بودند. شخصیت منفی، سیاه و غیرقابل درک این فیلم، آن آقایی بود که دفا را از آن بانو گرفت و خودش نشست و به جای او نواخت. هر بار که می‌بینمش از رفتارش بر خودم می‌لرم. اوست که می‌خواهد حتی در حد قدق‌ن‌سازی کوبه‌ای، در حد خالی ماندن جایگاه نوازنده‌ای که به او اجحاف شده، خدش‌های به حیثیت کسانیکه به او با ماموریت را داده‌اند وارد نشود. از امثال شما خیلی می‌ترسم استاد!

• صاحب امتیاز و مدیرمسئول: غلامحسین کرباسچی • مشاوران: عباس عبدی و احمد زیدآبادی • سردبیر: محمد جواد روح • سردبیر آنلاین: افشین امیرشاهی • معاون سردبیر: مهرداد خدیر • دبیران گروه‌ها: فرزانه طهرانی (اقتصاد) • آرمن منتظری (دیپلماسی و بین‌الملل) • علی ورامینی (رسانه و فرهنگ) • سمیه متقی (سیاست) • آرش خاموشی (عکس) • هادی حیدری (طرح و کاریکاتور) • شبنم رحمتی (معاون آنلاین) • مدیر هنری: مهدی قربانی تبار • حرفه‌پژوهی و ویراستاری: شهرام هادی • مدیر اداری و آگهی‌ها: شاهرخ حیدری • تلفن روابط عمومی: ۸۸۷۳۵۴۰۲ • تحریریه: ۸۸۷۳۵۴۰۲ • آگهی‌ها: ۸۸۷۳۵۴۰۲ • نشانی: خیابان شهید بهشتی، خیابان پاکستان، کوچه دوازدهم، پلاک ۱۸، لیتوگرافی و چاپ: هم‌میم • توزیع: نشر گستر امروز نوین • تلفن: ۰۲۱-۹۱۳۰۴۱۴۲

هم‌نوایی اهل هنر با رنج غزه

این روزها اعتراض به آن چه در غزه رخ می‌دهد به ترجیع بند رویدادهای هنری جهانی تبدیل شده است

گروه فرهنگ: از هفت اکتبر ۲۰۲۳ و حمله حماس به اسرائیل تاکنون، آتشی که به سوی نوار غزه گشوده شده است، تن‌های بی‌گناهی که کرور کرور بی‌جان می‌شوند و شرایط غیرانسانی که ساکنان این منطقه از جمله کودکان بی‌پناه در آن به‌سر می‌برند با واکنش‌هایی گسترده در سراسر جهان مواجه شده است؛ واکنش‌هایی که از جمله تازه‌ترین آن‌ها می‌توان به برگزاری شصت‌وهشتمین دوره از رقابت‌های آواز خوانی «یوروویژن» ۲۰۲۴ زیر سایه سنگین جنگ غزه و با تدابیر ویژه امنیتی اشاره کرد؛ رویدادی که دور اول نیمه‌نهایی آن سه‌شنبه، ۱۸ اردیبهشت‌ماه برگزار شد و دور دوم نیمه‌نهایی آن پنجشنبه، ۲۰ اردیبهشت‌ماه و فینال آن روز شنبه، ۲۲ اردیبهشت‌ماه برگزار خواهد شد و تدابیر ویژه‌ای در محل برگزاری آن؛ شهر ساحلی مالمو در جنوب سوئد در نظر گرفته شده است چرا که قرار است روزهای پنجشنبه و شنبه تظاهراتی در اعتراض به جنگ در نوار غزه در حاشیه این رویداد برگزار شود. این واکنش‌های سازمان‌یافته جدا از اظهارنظرهای شخصی هنرمندان به دیگر جوایز و جشنواره‌های جهانی نیز کشیده شده است و فارغ از آنچه در ایران می‌گذرد از جمله نمونه‌های جهانی‌اش می‌توان به کناره‌گیری نویسندگان از «انجمن قلم آمریکا» در حمایت از غزه اشاره کرد؛ اتفاقی که طی آن ۹ نفر از ۱۰ نامزد اولیه بخش جین استاین، جایزه قلم آمریکا از این رقابت کناره‌گیری و در نامه‌ای به آن چه «تضاد فاحش» بین موضع انجمن قلم آمریکا و سایر مراکز قلم در سراسر جهان خواندند تاکید کردند؛ اتفاقی که در نهایت منجر به لغو برگزاری مراسم اهدای جوایز سالانه این انجمن شد و در ادامه «انجمن قلم آمریکا (پن)» را بر آن داشت تا فستیوال صداهای جهان ۲۰۲۴ خود را لغو کند. این تازه‌ترین واکنش‌ها اما تنها واکنش این روزهای هنرمندانی از چهار گوشه جهان به آن چه در نوار غزه می‌گذرد نیست و کنش و واکنش‌ها بسیار بیش و پیش از این است.

جنجالی که کارگردان «منطقه مورد علاقه» به پا کرد

از جمله جنجال‌برانگیزترین نمونه‌ها واکنش هنرمندان جهان به وضعیت غیرانسانی حکم‌بر غزه بیانیه‌ای بود که جاناتان گلیرز، کارگردان فیلم «منطقه مورد علاقه» در سخنرانی اسکار خود خواند و از درزیده شدن هولوکاست گفت. گلیرز که اسکار بهترین فیلم بلند بین‌المللی را در نودوششمین دوره جوایز اسکار به خانه برد، در سخنرانی خود در مراسم اهدای جوایز اسکار بر جنگ غزه تمرکز کرد و گفت: «یهودیت و هولوکاست با ربوده شدن زندگی مردم توسط یک اشغالگر» مخالف است. گلیرز تاکید کرد که همه کشته‌شدگان، قربانیان رفتاری بسیار غیرانسانی هستند. این کارگردان که خود یهودی است، افزود: «ما به عنوان افرادی یهودی، ربوده شدن هولوکاست توسط اشغالگران را که منجر به درگیری بسیاری از مردم بی‌گناه شده است، رد می‌کنیم». جنجال بر سر سخنرانی جاناتان گلیرز در مراسم اسکار ۲۰۲۴ هفته‌ها ادامه داشت و کار به آنجا کشید که بیش از ۱۵۰ سینماگر یهودی هالیوود از جمله واکین فینیکس، بازیگر برنده اسکار فیلم «جوکر» از صحبت‌های او در تقبیح آن چه در غزه می‌گذرد حمایت کردند.

شفقت باید غالب شود

نگارش نامه‌ای سرگشاده توسط شماری از بازیگران در چه یک هالیوودی از جمله ۵۵ هنرمند برجسته صنعت سرگرمی به جو بایدن و درخواست برقراری آتش‌بس در غزه و غالب‌شدن شفقت، دیگر اتفاقی بود که از زمان آتش‌گشودن اسرائیل به روی مردم بی‌گناه این باریکه رخ داده است. نامه‌ای که توسط هنرمندانی از جمله خواکین فینیکس، کیت بلانشت، جان چستین امضاء شد. در این نامه همچنین بر اظهارنظر جیمز الدر، سخنگوی یونیسف که بر ویرانی‌های وارد آمده بر مردم غزه به‌دلیل حمله‌های هوایی مداوم اسرائیل و قطع آب و برق اشاره داشت، تاکید شده بود. پیش از این نامه دیگری که خواستار آتش‌بس در غزه و گشایش برای کمک‌های بشردوستانه در منطقه شده بود، با امضای چهره‌های مهم بریتانیا مانند تیلدا سویتون، چارلز دنس، استیو کوگان، میریام مارگولیز، مایکل وینتر باتم، مایک لی و آصف کاپادیا امضاء شد.

اکنون وقت جشن نیست

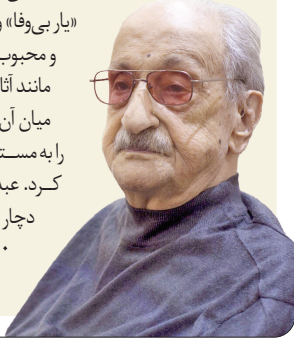
لغو برگزاری مراسم جوایز موسیقی MTV اروپا ۲۰۲۳ در پاریس در بحبوحه درگیری‌های مداوم در غزه از جمله دیگر واکنش‌ها به ویرانگری‌های اسرائیل در سرزمین اشغالی فلسطین بود. لغو برگزاری این رویداد با انتشار بیانیه‌ای همراه شد که در بخشی از آن چنین آمده بود: «در حالی که شاهد ادامه رویدادهای ویرانگر در منطقه هستیم، لحظه‌ای هم نمی‌توانیم به یک جشن جهانی فکر کنیم». برانگیخته شدن احساسات انسانی در پی فجایع رخ داده در غزه همچنین موجب شد تا جشنواره فیلم اجیال و جشنواره فیلم ال گونا نیز لغو شوند. یازدهمین جشنواره فیلم اجیال دوچه قرار بود از ۸ تا ۱۶ نوامبر (۱۷ تا ۲۵ آبان‌ماه ۱۴۰۲) برگزار شود و برگزارکنندگان جشنواره فیلم ال گونای مصر نیز پس از یک‌مرتبه تغییر زمان برگزاری در نهایت تصمیم به تعویق برگزاری به مدت نامعلوم گرفتند. ضمن اینکه این جشنواره همچنین ۵ میلیون پوند مصر برای کمک به بحران انسانی جاری در غزه اهدا کرد. از جمله دیگر جشنواره‌هایی که مراسم اهدای جوایزشان با درخواست آتش‌بس فوری و دائمی در غزه همراه شد سی‌وپنجمین دوره جوایز GLAAD در لس‌آنجلس بود. رنی رپ که در بخش هنرمند برجسته موسیقی برای آلبوم «عقاب برقی» انتخاب شده بود اعلام کرد که می‌خواهد از این فرصت استفاده و حمایت خود را از مردم غزه اعلام کند و خواستار آتش‌بس فوری و دائمی در غزه شود. امضای نامه‌ای توسط ۳۰ کارمند برلیناله ۲۰۲۴، از اعضای کمیته انتخاب بخش‌های مختلف گرفته تا مدیران و رابطان مهمانان و درخواست آتش‌بس فوری و تقاضا از مدیریت جشنواره برای اتخاذ موضعی قوی‌تر در باره کشتار فلسطینیان در غزه از جمله دیگر رخدادها بود.

از راهپیمایی در ساندنس تا اخراج برای حمایت

ترکیب سیاست با سینما در ساندنس، بزرگترین جشنواره فیلم‌های مستقل در آمریکا تازگی ندارد و دو راهپیمایی پشت سر هم زنان در سال‌های ۲۰۱۷ و ۲۰۱۸ در پاسخ به ریاست جمهوری دونالد ترامپ از جمله این موارد است. راهپیمایی «بگذار غزه زنده بماند» اما تازه‌ترین رویدادی بود که این جشنواره سینمایی را به سیاست گره زد. برگزارکنندگان رویداد «بگذار غزه زنده بماند»، نخست با انتشار پستی در شبکه‌های اجتماعی نوشتند: «در حالی که بمب‌ها در حال فرو ریختن هستند، مردم نمی‌توانند به تماشای فیلم‌ها روی صفحه نمایش خود ادامه دهند و در عین حال نسل کشی در غزه را نادیده بگیرند.» سازمان‌دهندگان تظاهرات گفتند که نه تنها با جشنواره ساندنس مشکلی ندارند، بلکه می‌خواهند تماشاگران و خبرنگاران بدانند که ایالت یوتا، محل برگزاری این جشنواره در کنار فلسطین ایستاده است. آن‌ها همچنین فهرستی از اسامی آن‌هایی که «داستان‌شان به شهادت ختم شد» منتشر کردند و احمد منصور، کارگردان مستند تحسین شده «فرشته غزه» به سخنرانی پرداخت. هر چند کسی فکر نمی‌کند که بیانیه گروهی هنرمند در خصوص فجایع انسانی رخ داده در غزه بتواند به این وحشت پایان دهد اما همیشه نشان‌دهنده فشارهایی است که در تحمل نمی‌گنجد و آنچه می‌توان انجام داد. آکی کوریسماسکی، باتار، کلر دنی، ربوسکه هامالگوچی، کیوشی کوروساوا، کریستین پترزولد، جیازانگه، آپینچانپونگ ویراستاکول و شماری دیگر از کارگردان‌های سرشناس نیز به همین قصد در خواست آتش‌بس در غزه امضاء کردند و از این نوشتند که خواستار توقف فوری بمباران غزه، ایجاد کریدورهای بشردوستانه و منابع مادی مورد در خواست همه سازمان‌های بین‌المللی و آزادی گروه‌ها هستند. کنار گذاشته شدن و اخراج به‌عنوان پاسخی برای حمایت از مردم فلسطین نیز از جمله اتفاقاتی بود که در طول ماه‌های اخیر به کرات برای هنرمندان رخ داده است اما اخراج دیوید ولاسکو، یکی از سردبیران ارشد مجله معروف هنری «Artforum» که نامه‌ای در حمایت از مردم فلسطین نوشته و آن را به امضای جمعی از کارکنان این مجله رسانده بود از جمله نخستین این موارد محسوب می‌شد که پاییز ۱۴۰۲ رخ داد. آن چه مورد اشاره قرار گرفت تنها بخشی از واکنش هنرمندان، جوایز و جشنواره‌های جهانی در کنار واکنش‌های داخلی به فجایع غیرانسانی رخ داده در غزه و نشان‌دهنده آن است که چگونه انسان‌ها با هر ابزار و امکانی که در دست دارند، اعتراض خود را به کشتار و جنایت‌های رخ داده در این باریکه نشان می‌دهند؛ آن هم در روزهایی که سکوت، مساوی با وداع با انسانیت است.

سالمرگ خاموشی ساز و آواز

عبدالوهاب شهیدی متولد سال ۱۳۰۱ در میمه اصفهان بود. او از اوایل دهه ۱۳۲۰ فعالیت هنری خود را با فراگیری آواز، سنتور و عود نزد اسماعیل مهرتاش آغاز کرد. شهیدی به‌جز آواز خواندن و آهنگسازی، نوازنده‌ای منحصربه‌فرد با ساز عود هم بود. او همچنین سابقه همکاری با استادان نامداری چون جلیل شهناز، فرامرز پایور، علی اصغر بهاری، حسین تهرانی، رحمت‌الله بدیعی، حسن ناهید و محمد اسماعیلی را داشت. شهیدی در اجرای آوازهای محلی نیز پیش‌رو بود و تصنیف معروف «زندگی» با مطلع «آن نگاه گرم تو» از این هنرمند در میان اهل موسیقی بسیار مشهور و محبوب است. از میان تصنیف‌های عبدالوهاب شهیدی، تصنیف‌های «باری وفا» و «آی سوز» نیز از اجراهای معروف و محبوب اوست. او قطعات قدیمی معروفی مانند آثار عارف فروزینی را نیز اجرا کرد که از میان آن‌ها می‌توان به تصنیف‌های «گره راه مستی بهانه کردم» و «گره کن» اشاره کرد. عبدالوهاب شهیدی در ۹۹ سالگی دچار عارضه قلبی شد و باامداد دوشنبه ۲۰ اردیبهشت‌ماه درگذشت.

۱۰ مقاله از فیلسوفان سنت تحلیلی

«فیلسوفان تحلیلی (منتخب مقاله‌ها)»، تدوین شده توسط کاوه لاجوردی در ۲۵۱ صفحه و با قیمت ۳۲۰ هزار تومان توسط نشر نو منتشر شده است. این مجلد که توسط گروه مترجمان ترجمه شده و تدوین آن برعهده کاوه لاجوردی بوده است، حاوی ترجمه ۱۰ مقاله کلاسیک فلسفه تحلیلی است: دو مقاله در الهیات فلسفی، چهار مقاله در فلسفه کنش، دو مقاله در زیبایی‌شناسی، یک مقاله در فلسفه ذهن و یک مقاله در معرفت‌شناسی. این مقاله‌ها در سال‌های ۱۹۵۹ تا ۱۹۸۸ منتشر شده‌اند. مقاله‌های این مجلد شامل «منطق همه‌توانی» (هری فرنکفورت)، «آیا خداوند باید بهترین را خلق کند؟» (رابرت ادمز)، «سازگاری اخلاقی» (برنارد ویلیامز)، «امکان‌های بدیل و مسئولیت اخلاقی» (هری فرنکفورت)، «ضعف اراده چگونه ممکن است؟» (دانلد دیویدسن)، «واقع‌انگاری اخلاقی و دوره‌های اخلاقی» (فیلیپ فوت)، «مفاهیم زیبایی‌شناختی» (فرنک سیبلی)، «مقوله‌های هنر» (کنندال والتن)، «کواینین کیوف» (دنیل دیت) و «استنباط‌بهترین تبیین» (گیلبرت هارمن) است. مترجمان این مقالات کاوه لاجوردی، میثم محمدامینی، ساره امیری، سیدمحسن اسلامی، یاسر پوراسماعیل و مرزویه ابراهیمی بوده‌اند.

فیلسوفان تحلیلی (منتخب مقاله‌ها) تدوین: کاوه لاجوردی انتشارات: نشر نو

ادای سوگند نلسون ماندلا

۱۰ می ۱۹۹۴ (۲۰ اردیبهشت‌ماه ۱۳۷۳) نلسون ماندلا، مشهورترین چهره مبارز علیه آپارتاید در آفریقای جنوبی، پس از ادای سوگند بر کرسی ریاست جمهوری آفریقای جنوبی تکیه زد تا نخستین

رئیس دولت سیاه‌پوست این کشور نام بگیرد. ماندلا ی جوان در سال ۱۹۶۴ به جرم شرکت در اقدامات خشونت‌آمیز به حبس ابد محکوم شده بود و ۲۷ سال زندانی بود تا اینکه در فوریه ۱۹۹۰ آزاد شد و ضمن اعلام پایبندی خود به صلح و اشتی با اقلیت سفیدپوستان، بر لزوم مقاومت همه‌جانبه در برابر تبعیض‌های نظام‌مند علیه سیاهان در این کشور تاکید کرد. با گسترش مبارزه، نخستین انتخابات دموکراتیک آفریقای جنوبی که در آن همه افراد می‌توانستند شرکت کنند در تاریخ ۲۷ آوریل ۱۹۹۴ برگزار شد. کنگره ملی آفریقا اکثریت را در انتخابات به خود اختصاص داد و ماندلا، به‌عنوان رهبر کنگره ملی آفریقا، به‌عنوان نخستین رئیس‌جمهور سیاه‌پوست کشور برگزیده شد. در دولت اتحاد ملی او، فردریک دلرکر، رئیس‌جمهور پیشین، از حزب ملی گرا به‌عنوان معاون رئیس‌جمهور برگزیده شد. ماندلا به‌عنوان رئیس‌جمهوری از ۱۹۹۴ تا ژوئیه ۱۹۹۹، این مسئولیت را برعهده داشت.